

خبرگزاری

واقعیت را دنبال کن

آیا به غیر از رسانه‌ای که خبر از طریق آن نقل شده است، روزنامه، تارنما یا برنامه‌ها را کاربردی دیگری می‌شناسید که این گزارش را نقل کرده باشد؟

- از کلیدواژه‌ها برای جست‌وجوی خبرهای مرتبط و درک بهتر هدف‌های خبرنگار استفاده کنید؛ مثلاً در این گزارش کلیدواژه‌هایی مانند حماسه‌ی اقتصادی، اقتصاد مقاومتی، اقتدار ملی می‌توانند کمک‌کننده باشند طبق جست‌وجوی شما هدف خبرنگار از تولید این گزارش چه بوده است؟ اطلاع‌رسانی، متقاعد کردن، سرزنش کردن، ارتقای دیدگاه مخاطب یا...
- آگاهی از علاقه‌ها، تعصب‌ها و هدف‌های خبرنگار چگونه ممکن است درک شما را از گزارش تغییر دهد؟
- چه شخص یا شخصی ممکن است از این گزارش نفع ببرند یا ضرر کنند؟ چگونه؟

عوامل درون و برون‌سازمانی متعددی در تولید، نشر و بازنشر محتوای خبری بر خبرنگار تأثیر می‌گذارند. برخی از این عوامل عبارت‌اند از:

- تعیین موضوع؛
- نوع و شکل پوشش آن موضوع؛
- ترندها (تاکنیک‌ها) و راهکارهای (تکنیک‌های) استفاده‌شده در این رابطه؛
- تنظیم، چینی و اولویت‌گذاری؛
- برجسته‌سازی؛
- شکل و نوع قالب محتوایی؛
- ... و ...

سیب‌غلامرضا فلسفی

ارتباط: پژوه

در بخش پیشین از سلسله مطالب آموزش سواد خبری برخی از عناصر خبری را به‌طور اجمالی بررسی و بیان کردیم همان‌طور که ارزش‌های خبری به اخبار شکل می‌دهند، عناصر خبری اخبار را بسه نمایند می‌گذارند؛ همچنین به‌طور ضمنی به رابطه‌ی مستقیم عناصر خبری و ارزش‌های خبری اشاره کردیم. طی این شماره و در چهارمین بخش از سلسله مطالب آموزش سواد خبری، به‌اختصار به سومین پرسش کلیدی این سواد نوین می‌پردازیم: «آیا خبرنگار برای یافتن واقعیت، نهایت تلاش خود را کرده است؟»

هر مخاطبی که سواد خبری دارد، همواره در مواجهه با اخبار و گزارش‌های خبری باید حساسیت فراوان به خرج دهد تا در باید خبرنگار برای کشف واقعیت چه مقدار تلاش کرده است یا چه عواملی ممکن است مانع تلاش وی برای تحقق این امر شده باشند. ما زمانی می‌توانیم به مطالب خبرنگار اعتماد کنیم که مطمئن شویم او صادقانه و با پشتکار لازم برای کشف و انتشار واقعیت تلاش کرده است. حاصل این تلاش بالطبع در ثمره‌ی

گاه همین عوامل سبب می‌شوند رویداد یا حادثه‌ای به‌درستی یا به‌طور کامل پوشش داده نشود. گاهی نیز محدودیت‌های پوشش خبری در ملاحظه‌های امنیتی، سیاسی، قانونی، عرفی و... ریشه دارد که به ملاحظه‌های برون‌سازمانی رسانه مربوط می‌شود. حتی در پوشش رویداد، حادثه یا موضوعی، ممکن است افرادی حقیقی و حقوقی خبرنگار را تحت فشار بگذارند یا حتی با تهدیدهای متعدد او را ناچار به روایت رویداد یا حادثه‌ای کنند. در برخی اوقات نیز خبرنگار در چارچوب سیاست رسانه‌اش ممکن است به تحریم (بایکوت) خبری درباره‌ی موضوع یا فردی حقیقی یا حقوقی دست بزنند و اخبار مربوط به آن را پوشش ندهند.

با اهمی محدودیت‌های درون و برون‌سازمانی، مخاطب از خبرنگار و رسانه انتظار دارد ضمن اینکه خبر را با صحت، دقت و سرعت منتشر می‌کند، تمام تلاش خود را برای یافتن و انعکاس واقعیت به کار گیرد. اگر مخاطب به خبرنگار اعتماد کند، صحت مطالب و تحلیل‌هایش از رویدادها را باور می‌کند و مطمئن می‌شود خبرنگار در پی فریض نیست. درستی و دقیق بودن مطالب برای اعتبار خبرنگار و اعتماد کاربر مخاطب به خبر و رسانه حیاتی است. در همین چارچوب، خبرنگار هم باید تلاش کند در مسیر کشف واقعیت، اسیر خبرهای جعلی و اطلاعات نادرست نشود، چراکه ممکن است از مسیر درست منحرف شود و کاربر را گمراه کند. وقوع این اتفاق، حتی برای یکبار هم، به اعتبار خبرنگار و رابطه‌ی وی با مخاطب لطمه می‌زند و این رابطه ترمیم‌پذیر نیست. این جمله‌ی امیرالمؤمنین امام علی (علیه‌السلام) را همواره به یاد داشته باشیم که فرمایند: «لا سئئة أفضل من التحقيق»: هیچ راهی برتر از تحقیق و حقیقت‌جویی نیست (غررالحکم، جلد اول: ۷۷۵).

کارش مشهود است. حال با توجه به این مهم، خبر یا گزارشی همانند آنچه با تیتیر «جوئیات یازده عامل تحقق حماسه‌ی اقتصادی» را که در خبرگزاری تسنیم منتشر شده است، بخوانید و سپس به پوشش‌های زیر پاسخ دهید:

- چه کسی خبر یا گزارش را تهیه کرده است؟ آیا او را می‌شناسید؟ این خبرنگار در کدام رسانه فعالیت می‌کند؟
- آیا رسانهای که این خبر یا گزارش را منتشر کرده است، به نهاد یا سازمان خاصی وابسته است؟
- این گزارش چقدر به حدود فعالیت رسانهای که آن را منتشر کرده، نزدیک است؟
- خبرنگار تلاش کرده چه پیامی را به شهروندان منتقل کند؟
- خبرنگار چگونه پیام خود را منتقل کرده است؟
- آیا از این گزارش می‌توان به دندگاه، نگرش و عقیده‌ی خبرنگار پی برد؟
- آیا خبرنگار برای انتقال پیام خود، تمامی تلاشش را به کار گرفته است؟
- اگر شما جای خبرنگار بودید، این روش را برای تهیه‌ی گزارش انتخاب می‌کردید؟ انتقال این پیام از چه روش‌های دیگری ممکن بود؟
- جست‌وجوها چه چیزی را درباره‌ی عقیده‌ها و دیدگاه‌های خبرنگار آشکار می‌کند؟
- جست‌وجوها چه چیزهایی را درباره‌ی تازنما، نرم‌افزار کاربردی یا روزنامه‌ی آشکار می‌سازد که خبرنگار خبر یا گزارشش را از آن طریق منتشر کرده است؟